

Levetiden stiger markant for ældre lige nu

I løbet af det seneste halve årti er levetiden for danskere over 60 år steget markant. De ældre bliver simpelthen meget ældre.

På bare fem år er 60-årige mænds restlevetid steget næsten lige så meget, som den gjorde i løbet af de foregående knap halvtreds år. Også for kvinder, der i forvejen var langt foran mændene, er der på det seneste sket hurtige ændringer i retning af at leve længere.

Udviklingen har været så markant, at man i ATP – alene som følge af levetidsforlængelsen – siden årtusindeskiftet har måttet afsætte ekstra godt 20 mia. kr. til pensionisternes tilgodehavender. Heraf alene godt 4 mia. kr. i år.

Ifølge ATP's matematiske direktør, Chresten Dengsøe, bliver de ekstra penge afsat, fordi man har lovet pensionisterne en pension, som skal udbetales hvert år, så længe de lever: »Den udvikling, vi siden 1999 har set i retning af længere levetid, er voldsom og peger ganske entydigt opad. Derfor skal vi dække os ind økonomisk, fordi ATP-pensionister har krav på en livslang ydelse. Vi har siden årtusindeskiftet set, at de 60-årige bliver væsentligt ældre samtidig med, at

Gennemsnitlig årlig stigning i levealderen, målt i antal år		
	Mænd	Kvinder
1950-1998	0,02	0,08
1999-2004	0,19	0,16
2004 alene	0,24	0,34

Kilde: Danmarks Statistik og ATP

Tabellen viser den gennemsnitlige stigning i 60-årige mænds og kvinders restlevetid fra 1950 og frem. Man kan f.eks. se, at mænd i perioden 1950-1998 har vundet 0,02 år hvert år. 0,02 år svarer til otte dage. I løbet af de 48 år fra 1950 til 1998 vinder mændene altså godt og vel ét år. Fra 1999 sker der et markant spring: På bare fem år vinder de 60-årige mænd knap et års ekstra levetid.

befolkningen generelt bliver en del ældre,« siger Chresten Dengsøe.

Fra 1950 og næsten halvtreds år frem har restlevetiden for 60-årige ellers næsten stået stille. Det har betydet, at Danmark er saktet agterud i forhold til andre lande.

Værst har det set ud for mændene: I perioden fra 1950 til 1998 havde de 60-årige mænd i gennemsnit udsigt til, at hvert år lagde godt og vel otte dage til deres liv. På de i alt 48 år blev det til godt og vel ét ekstra leveår: I stedet for, som i 1950, at have udsigt til at dø som 77,6-årig, kunne de 60-årige i 1998 se frem til at leve, til de var 78,6 år.

For kvinderne gik det en del bedre i

samme periode: I 1950 havde en 60-årig kvinde udsigt til at blive 78,5 år, mens en 60-årig i 1998 kunne forvente at runde de 82 år.

»Men for begge køn er der sket noget helt nyt fra 1999. Kvinderne lever væsentligt længere, end vi tidligere har set, og der er sket endnu mere for mændene: Alene i løbet af de seneste to år har levetiden bevæget sig så meget, at en 60-årig mand har fået knap et ekstra halvt år foræret,« siger Chresten Dengsøe.

Strukturelt skifte

Den nye udvikling i dødelighed og restlevetid rejser et helt centralt spørgsmål om fremtiden, nemlig: Vil udviklingen ►

- fortsætte, så de ældre om ti, tyve og tredive år bliver meget ældre end i dag?

Eller mere jordnært: Er stigningerne tilfældige, eller har vi påbegyndt indhentningen af en – i forhold til andre lande – stærkt forsinket velfærdsgevinst på levetiden?

Professor i økonomi ved Aarhus Universitet Niels Haldrup står bag tallene i fremskrivningen af middellevetiden, som både Velfærdskommissionen og Finansministeriet benytter – en fremskrivning, der forudser en yderst moderat vækst i levetiden de kommende årtier.

Men med de seneste års udvikling er han ikke helt så sikker på den afdæmpede vækst mere.

»Man skal være varsom med at drage for kraftige konklusioner på basis af midlertidige udsving. Men de seneste års kraftige fald i dødelighedsrater og stigninger i middellevetiden stiller spørgsmålet: Har der fundet et strukturelt skifte sted? Svaret kender jeg ikke endnu – jeg er ved at undersøge det for øjeblikket,« siger Niels Haldrup.

Den hidtidige fremskrivning baserer sig på data, der går hundrede år tilbage: »Spørgsmålet er, om vi er gået for langt tilbage, eller om vi skal basere os på en kortere periode, fordi der er sket et regimeskifte,« siger Niels Haldrup.

Nyhedsbrevet faktum har kontaktet en række sundhedsfaglige eksperter, der –

alle som én – er uhyre varsomme med at konkludere, om vi rent faktisk oplever et strukturelt skifte lige nu. Men modsat er der ingen tvivl om, at der – på mange planer – reelt er sket noget med folkesundheden.

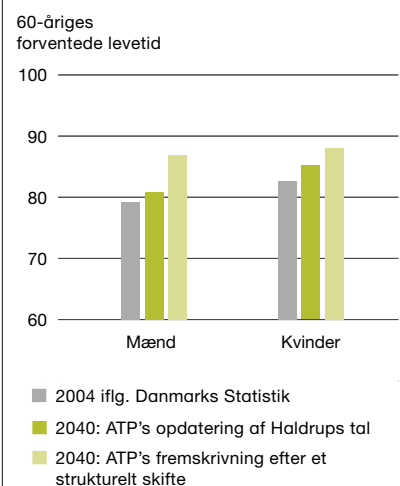
Seniorforsker Knud Juel, Statens Institut for Folkesundhed: »Der er jo sket meget omkring holdningen til rygning – både i befolkningen og hos politikerne. Trafikulykkerne faldt meget i 80'erne – især på grund af sikkerhedsseler, promille- og hastighedsgrænser. Hjertedødeligheden er også faldet markant, dels på grund af bedre livsstil, men mere markant på grund af bedre behandling. Det er en meget afgørende faktor,« siger Knud Juel.

Hvis det viser sig, at der er tale om et strukturelt skifte, så kan det få dramatiske effekter for forventningen til fremtiden, både i forhold til hvor store pensioner skal være, forsørgerbyrden i samfundet mv.

ATP har på baggrund af de seneste fem års udvikling lavet et scenarie på basis af Niels Haldrups tal, der viser, at vi i 2040 muligvis kan forvente at leve mange flere år end hidtil antaget.

Som det fremgår af figuren på denne side, er forventningen ifølge Haldrups tal, at en 60-årig mand i 2040 kan forvente at leve to år længere end i dag, hvor han har udsigt til holde sin 79 års fødselsdag. Men hvis der er sket et strukturelt skifte, og den udvikling, vi har set

Udsigt til stærkt øget levetid i 2040



Figuren viser den forventede levealder for 60-årige i 2004 samt to bud på hvilken levetid, 60-årige kan forvente i 2040 - dels ATP's opdatering af økonomiprofessor Niels Haldrups tal, dels et scenarie, der bygger på de seneste fem års markante udvikling i restlevetiden. Både mænd og kvinder har i 2040 udsigt til at blive langt ældre end hidtil antaget.

de seneste fem år, fortsætter, vil 60-årige mænd i 2040 kunne forvente at blive en del ældre, nemlig omkring 87 år.

Tilsvarende for kvinder: Forventningen er her, at 60-årige kvinder bliver to år ældre i 2040, nemlig 85 år i stedet for 83 år, som i dag. Hvis udviklingen fortsætter, vil en 60-årig kvinde i 2040 ifølge ATP's beregning med indregnet strukturelt skifte kunne forvente at blive omkring 88 år.